

СТАНОВИЩЕ
от доц. д-р Наташка Данова, дм
за дисертационен труд „Електронната рецепта – анализ на възможностите за
въвеждането ѝ в България”
на Светлана Иванова Гълева, задочен докторант в НЦОЗА за присъждане на
образователна и научна степен „Доктор”

Темата на дисертационния труд за въвеждането на електронната рецепта е изключително актуална. Здравеопазването изостава във въвеждането на иновации и информационни технологии не само в България, но и в световен мащаб. В последните години се засилва тенденцията за електронизиране на отделни процеси и интегриране на дигиталните системи на национално ниво с оглед създаване на условия за транснационален пренос на здравни данни и по-широка свързаност в рамките на ЕС. Въвеждането на електронната рецепта в България ще подобри координацията и приемствеността на здравните и фармацевтичните грижи и като резултат – постигане на по-високо качество и безопасност на здравните услуги и по-ефикасно използване на ресурсите.

Както отбелязва докторантката, темата е продължение на 10-годишния опит за въвеждане на електронна рецепта у нас, но в променени условия на подобрена информационна среда и нови хардуерни и софтуерни решения.

Дисертационният труд е представен общо на 166 стандартни страници и съдържа всички необходими реквизити: въведение и основни раздели – литературен обзор; методика на проучването с цел, задачи, методи, единици и време на проучването; резултати и обсъждане; заключение с изводи и препоръки; приноси; библиография. Разработката е онагледена с 10 таблици и 55 фигури и 3 приложения (анкетни карти).

С въведението се аргументира актуалността и значимостта на избраната дисертационна тема. Висока оценка заслужава литературният обзор, който е добре структуриран, с теоретична и практическа стойност. Направена е богата историческа справка на въвеждането на електронната рецепта, представени са модели за електронен трансфер на рецепти. Анализирани са ролята на Единната среда за обмен на електронни документи (ЕСОЕД) за реализиране на този трансфер, както и техническите решения за изграждане на система за електронна рецепта и интегрирането ѝ с другите системи за електронно здравеопазване. Анализирани са европейското и българското законодателство в областта на електронното здравеопазване, представен е и опитът на страните от ЕС по въвеждане на електронна рецепта. Акцент е поставен на разработване на стандарти и модели и постигане на оперативна съвместимост. Проучени са подходите за въвеждането на електронна рецепта в България. Отделно е разгледан проектът за въвеждане на Електронна платформа за закупуване на лекарствени продукти като ресурсна банка за системата за електронни рецепти. В заключение докторантката логично стига до извода, че с помощта на електронното здравеопазване може да се изгради добро взаимодействие между пациент-лекар-фармацевт за оказване на по-качествена здравна грижа на пациентите.

Вторият раздел е методика на проучването. Определени са целта, задачите и използваните методи. Методичният инструментариум е коректно подбран и добре описан. Целта и задачите са добре формулирани, задачите произтичат от целта. Правилно са определени техническите и логическите единици на наблюдението. Въпросниците са разработени на базата на направен задълбочен SWOT анализ на системата за електронна рецепта, който сам по себе си има приносен научно-приложен характер. Проучването обхваща 90 пациенти, 50 лекари и 50 фармацевти. Предложените методи за събиране на информацията са адекватни на целта и задачите. Специално разработените за целта въпросници са попълвани на хартиен носител или онлайн, като през електронно устройство са получили достъп до платформата JOT FORM. При обработката на данните са приложени съвременни статистически методи.

Резултатите от проучването и тяхното обсъждане са предмет на третия раздел. За първи път у нас са проучени поотделно нагласите на пациенти, лекари и фармацевти за въвеждането на електронна рецепта и мнението им за ползите от нея. Направен е и сравнителен анализ между тях.

Две трети от анкетираните пациенти са информирани за предприетите стъпки за въвеждане на електронна рецепта; според 82% това ще доведе до пестене на време и като резултат - отделяне на повече време от лекари и фармацевти за решаване на здравословния им проблем. За лекарите най-голямото предимство е автоматичната проверка на лекарствените взаимодействия, взаимодействието с храна и алкохол, както и риска от алергични реакции; 40% от тях считат, че въвеждането на електронната рецепта ще се отрази изцяло позитивно върху качеството на медицинската грижа. Анкетираните фармацевти са на мнение, че този процес ще доведе до по-добро взаимодействие между лекар и фармацевт.

Потвърдена е позитивната нагласа на основните потребители на системата към цифровизацията на процеса по предписване и отпускане на лекарствени продукти, което е предпоставка за ускоряване на процеса за въвеждане на електронна рецепта с оглед осигуряване на ефективна и безопасна лекарствена терапия. Приносен характер имат формулираните ползи от въвеждането на електронно предписание за интегриране на модули за автоматизирана проверка на лекарствените взаимодействия при назначаване на терапия, пестене на време за подготовка на документация и постигане на успешни здравни резултати за пациентите в условията на недостиг на финансови средства и човешки ресурси в здравеопазването.

Висока оценка заслужава изготвения концептуален модел с препоръки за въвеждане на основни аналитично-справочни модули на системата за електронна рецепта въз основа на възможностите за дигитализиране и оптимизиране на процеса.

Тази част на труда е богато онагледена. Определени са условията за успешно въвеждане на електронна рецепта – информираност на обществото, подкрепени функционалности на системата за електронна рецепта и позитивна нагласа на пациенти, лекари и фармацевти към този процес.

В резултат на направените анализи докторантката е формулирала изводи, които логически следват анализа и обсъждането на резултатите и потвърждават формулираната хипотеза. Направени са конкретни препоръки, насочени към МЗ, НЗОК, висши училища по отношение на здравната политика и практика и подготовката на здравни кадри.

Представени са 4 научни публикации в научни списания, свързани с дисертацията, като във всичките Светлана Гълева е първи автор, както и 6 участия в научни форуми.

Съдържанието и качеството на автореферата отговарят на изискванията и отразяват подробно съдържанието и основните постигнати резултати в дисертацията. Взети са предвид всички препоръки, направени при вътрешната защита.

Разработката се отличава с професионализъм и добросъвестност. Личното участие на докторантката е безспорно. Формулираните приноси и получени резултати са нейна заслуга. Разработката е написана на стилистично много добър и достъпен език.

Заклучение:

Дисертационният труд представя комплексно проблема за въвеждането на електронната рецепта в България - от богата историческа справка до концептуален модел с препоръки за въвеждане на основни аналитично-справочни модули на системата за електронна рецепта. Резултатите от настоящото изследване, предвид предстоящото планиране на надграждането на здравната информационна система, могат да послужат като основа за разширяване на функционалностите на модула за електронна рецепта.

Разработката доказва, че Светлана Гълева познава отлично проблематиката и поради богатия ѝ професионален опит в тази сфера, има необходимите знания, професионални и лични качества за самостоятелно извършване на научно-изследователска дейност, за задълбочено търсене и интерпретиране на литературни данни и на данни от собствени

проучвания. Проучването може да послужи като теоретична база за следващи научни проучвания. Разработката има научна и практическа насоченост.

Считам, че докторантката се е справила успешно с поставената цел и задачи и давам висока оценка на дисертационния труд. Предлагам резултатите от проучването да намерят място в монография, която ще бъде много полезна за медицински специалисти.

Разработката отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за прилагането му и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в НЦОЗА за присъждане на образователна и научна степен „доктор” по научната специалност „Социална медицина и здравен мениджмънт”.

Изложените по-горе съображения ми дават основание убедено да дам своята положителна оценка за дисертационния труд и да предложа на почитаемите членове на научното жури да присъдят образователната и научна степен „Доктор” на Светлана Иванова Гълева по научната специалност „Социална медицина и здравен мениджмънт”.

29.11.2019 г.

Доц. д-р Н.Данова, дм:

